

Beszámoló a Huszár Lajos zeneszerzővel

(2004. Szeptember 29., Wednesday) - Hollási Zsolt

A halk szavó, lárai a meditáció alatt alkotómqvással, aki kárusmqvei, dalai, kamarazenekari és zongoradarabjai révén komoly rangot és elismertséget szerzett, pályájáról, Szegedhez való káitQdásáról, a hagyomány és modernizmus kérdéseiről beszámolótnk.

Nővjegy Huszár Lajos zeneszerző 1948. szeptember 26-án Szegeden született. 1963-67-ig a zeneművészeti szakközépiskolában Vántus Istvánnál zeneszerzést tanult. 1967-73-ig a Zeneakadémián Szervánszky Endre növendéke volt. 1975-ben részt vett Goffredo Petrassi mesterkurzusán a római Accademia di Santa Cecilia-n. 1973-84-ig a szegedi zeneművészeti szakközépiskola tanára. 1984-től zongorakészítő és zeneművészeti főkiskolán, majd a békás scsabai zeneművészeti szakközépiskola tanára. 1989-től a szegedi konzervatórium tanára, tanszékvezető. Kárusmqveket, dalokat, kamarazenekari és zongoradarabokat komponál. - Mikor és kinek a hatására került komolyabban is kapcsolatba a muzsikával? - Anyám szeretett magában énekelgetni, de szorosabb káitQdás se nem volt a zenéhez. Ennél talán fontosabb, hogy hallatlanul érzékeny, lárai természet volt. Egész családjában ilyen szeretet családi ésszetartás uralkodott. A családi legendák szerint anyai nagymamám testvére fuvolázott, s asztalos évenként új nyai szímsátra készített egy hárfát. Nem tudom, mennyire lehetett profi hangszer, de az biztos, hogy a lányai játszottak rajta. Apám egyetemista korában énekelt az egyetemi kárusban, de nem volt olyan érzelmileg beállítottságú, mint anyám. Későbbi hangszeremmel, a zongorával akkor találkoztam elQszár, amikor Eta néni, anyám unokatestvére - talán egy káitQdás miatt - egy ideig nálunk tartotta a sajátját. Elkezdtem rajta játszani, és mindenféle zenét, amit főként a rádióból hallhattam. Második osztályos voltam, amikor a szüleim beadtak a zeneiskolába, majd amikor zongorázni kezdtem, vettek is egy hangszert. Két jeles egyéni és tanított a városi helyi zeneiskolában, akiknek sokat káitQdás lehetek. A zongoratanárom, Berei Lajosnál magánéneket is tanított. Hetedik-nyolcadikos koromban már beállhattam hozzá a káitQdásról az énekeseket. Ma is jól emlékszem rá, milyen darabokat káitQdás. Ezek az énekes sorsmeghatározó élményeknek bizonyultak. A másik nagy egyéni és Steiner Béla volt, aki ársi pedagógiai teher volt, s nemcsak az én jóvómet volt káitQdás kijelölni és elQre látni, hanem tább kortársamot is. - Pártolt, hogy zeneszerző legyen? - Azt mondta, menjek el a Szegedi Zeneművészeti Szakiskolába, majd a Zeneakadémia zeneszerzős szakjára. Nőhőny évvel Szegedre kerültál sem elQtt lett a szakiskola tanára Vántus István, akinek a zeneszerző-növendéke lettem. Jól emlékszem a felvételimre, amelyen Vántus mellett ott állt a bizottságban Bozay Attila is. - Vaszy Viktor irőnyatásjával azokban az években élt a főkörkört a szegedi operatársulat. Vántus István há fel figyelmét az opera mőfajjára? - Nem emlékszem rá, hogy Vántus arra biztatott volna bennünket, hogy járjunk operába. Ugyanakkor hallottam rá, hogy akkoriban árt egyfelvőssos operátját a három vándort, amit aztán tábbszár is megénekeltem a színházban. A mőfaj irőnti szimpátiám, a kiinduló áitQdás talán onnan eredt, hogy áitQdás iskolás koromban láttam városi helyen egy operaelQdást Vaszy dirigálásjával. Talán a Nabucco lehetett. A Szegedi Nemzeti Színházban aztán középiskolásként mindenféle győnyírósget hallhattam. Általában szívesen jelentett, hogy a zene, az éneklés, a cselekmény drámaisága és a színpadi látvány milyen fantasztikusan tudja egymást erősíteni és áthatni. Olyan alapélményeim voltak Szegeden, mint a Bohémélet. Talán Berdál Valéria és Csaba énekeltek a főszerpeket. Vaszy hallatlan ihlettségével és agresszivitásjával addig nem hagyott békát m másodrendű énekeseknek sem, amíg nem csinálták azt, amit Q akart. Felejthetetlen élmény volt Puccini Triptichonjának elQdása, katartikus volt megismerkedni ezekkel a mővekkel. Nem sok operaelQdást látszottak Szegeden azokban az években nálál. - A középiskola után egyenes árt vezetett a Zeneakadémiára? - Igen, b JATE német-olasz szakjára is felvételiztem, ahová fel is vettek. Végül a Zeneakadémiára is felvettek, ezért inkább zeneszerzős tanszak mellett döntöttem. Életlen, hogy amikor 1967 júniusában felvételiztem a Zeneakadémiára, a Operaházban egyik este a Borisz Godunovot látszották, amit Szegeden addig nem mutattak be. Pillanat alatt rájöttem, ez a darab számomra talán a legnagyobb operai élmény, amit el lehet képzelni. A káitQdás este Debussy Pelléas és Mélisande-ját adták, amiről később ugyancsak kiderült, hogy életem egyik meghatározó élménye. fQvőrosi zenei életemmel való találkozásom ágy egészen csodálatos volt. A káitQdás árt áv majdnem minden estéj operában vagy koncerteken láttáttem. Az Operaházban is dolgozott egy karmester, akit Vaszy-szerj jelenségnek éreztem: Erdőlyi Miklós is hallatlanul ér Q érzelmileg főkáitQdás és drámai táltQdás dirigens volt. A pesti operarepertó szerencsésen kiegészítette és továbbfejlesztette, amit Szegedről ismertem. Bár Szegeden roppant érdekesek voltak ezt ma is nosztalgikusan és káitQdás pőldáként kellene emlegetni - Vaszy modern operatermőkösi. Gottfried von Einem operátjáról Prokofjev darabjain keresztül egészen a szegedi operai modernizmus csőcsőig, Hindemith Mathis, a festő cőmq operátjájig. Bár csak volna ilyen bátor kezdemőnyezés ma is Magyarországon! Budapesten akkoriban kicsit talán konzervatívabb volt az operai repertóir, bár hozzá kell tennem, hogy szinte minden évben bemutattak egy-egy új magyar darabot. Ott voltam például Szokolay Sándor Hamletjének, Petrovics Emil Bőné és bőnhQdás cőmq operátjáról Qsbemutátjáján is. - A zeneakadémiai mesterei közül ki volt árt a legnagyobb hatású? - Zeneszerzést árt Szervánszky Endrőtől tanultam, aki nagy humanista volt. A szoros értelemben vett zenei-szakmai szigor sokszor hiányzott belőle, ugyanakkor a dolgokhoz való filozofikus hozzáállása nagyon mály nyomokat hagyott bennünk. Sokszor olyan katartikus hatású elQdásokat tartott, hogy amikor ártá után kiment a teremből, szinte ugrándoztunk ártáimánkban. Korántsem csak zenéről beszélt, hanem politikáról, vallásról, emberságról. - Amikor 1973-ban megszerezte a diplomát, véletlenül került vissza Szegedre vagy tudatosan döntött? - Zeneakadémistaként egy év zongorakészítő voltam a szőnművészeti főkiskolán, s belekáitQdás az intézmény borzasztóan érdekes, feldobó kicsit furcsa, mégis inspiráló hangulatjába. 1972-ben megjelent a Zeneakadémián Aracsi László, a tálmáirőny István Zeneművészeti Szakközépiskola igazgató-helyettese - aki egykor szőfőzstanárom volt -, és hávott vissza Szegedre tanár-tani. Nem mentem. Az ártávet ugyan befejeztem már 1972 nyarán, de nem diplomáztam, mert nem voltak meg a diplomamunkáim. Aracsi a káitQdás évben ártá hávott, és 1973 Qszőn kezdtem Szegeden tanár-tani. Nem hiszem.

http://archive.webradio.hu - Webradio.hu - Szegedi, országos és sport hírek a nap 24 órájában - Webradio.hu - Szegedi, országos és sport hírek a nap 24 órájában - Generated: 2024-05-07, 11:30

hallhatÁ³ rajta a 69. zsoltsÁ³jr. KeÁ³línch BoldizsÁ³jr Á³onekli Á³s jÁ³magam zongorÁ³jzom. A tÁ³bbi darab, Á³gy a Dies sanctificatus cÁ³mq nQi kar is, a nyolcvanas Á³vekbQi valÁ³. A Kamarakoncert csellÁ³ra Á³s vonÁ³szenekarra cÁ³mq darabot az QsbemutatÁ³ kÁ³zremqkÁ³dQivel, Sin Katalinnal Á³s a Weninger RichÁ³rd vezette Weiner Kamarazenekarral rÁ³lgzÁ³-tettÁ³¼k. A RÁ³zfÁ³vÁ³s kvintett egy jÁ³l sikerÁ³lt rÁ³gebbsi rÁ³diÁ³felvÁ³telrQi kerÁ³l a lemezre. A kecsua-indiÁ³jn nÁ³szÁ³lvegekre, szoprÁ³jnra Á³s Á³¼tQkre komponÁ³lt A magÁ³ny dalai cÁ³mq dalciklusomat egy fiatal Á³nekesnQi, Skoff Zsuzsanna Á³s kÁ³t Á³¼tQs, Varga ZoltÁ³jn Á³s LÁ³ng ZÁ³nÁ³ elQadÁ³sÁ³ban vettÁ³¼k fel. - Ha laikus zenebarÁ³jtokat kÁ³rde a mai modern zenÁ³rQi, a tÁ³bbisÁ³g finoman szÁ³lva nem lelkesedik. Mi lehet a tÁ³volsÁ³gtartÁ³s oka?- Ebben a kÁ³rdÁ³sban az Á³ta iÁ³tok vilÁ³gosabban, amiÁ³ta a "korunk zenÁ³jÁ³nek stÁ³lusismerete" elnevezÁ³sq tantÁ³rgyat tanÁ³tom a konzervatÁ³riumban. A XX. szÁ³zadi zene, vagy legalÁ³bbis annak bizonyos irÁ³nyzatai eltÁ³volodtak a termÁ³szetes zenei alapanyagoktÁ³l. AttÁ³l a harmÁ³nviÁ³lÁ³gtÁ³l, amely az Á³gynevezett termÁ³szetes felhangsorbÁ³l, a termÁ³szet zengÁ³sÁ³b szÁ³rmazik, attÁ³l a ritmikai Á³s formai szimmetriÁ³tÁ³l, amely a nÁ³pzenÁ³kben talÁ³lhatÁ³, Á³s attÁ³l a fajta dallamossÁ³gtÁ³l, amely kis hangkÁ³lterjedelmen belÁ³l mozogva a hÁ³tfokÁ³, diatonikus skÁ³lÁ³khoz kapcsolÁ³dik. Ha vÁ³gigtekintÁ³nk a kÁ³lÁ³lÁ³nbÁ³lQ korszakokon, a reneszÁ³nsztÁ³l a romantikÁ³ig azt tapasztalhatjuk, hogy a zene Á³vszÁ³zadokon keresztsÁ³l - hol egyszerűbben, hol bonyolultabban - megmaradt a termÁ³szetes alapanyagoknÁ³l. A XX. szÁ³zadban hirtelen forradalmi vÁ³ltozÁ³sok tÁ³rtÁ³ntek, mert a kÁ³lÁ³lÁ³nsÁ³gnek biztossÁ³got nyÁ³jtÁ³ elemek egyre-mÁ³sra kezdtek eltqnni a mqvekbQi. A zeneszerzQk - egyik komponista Á³gy, a mÁ³sik Á³gy - szinte kirÁ³ntottÁ³k a talajt a zenehallgatÁ³k iÁ³ba alÁ³l. Voltak egÁ³szen radikÁ³lis Á³jÁ³-tÁ³k is, mint pÁ³ldÁ³l SchÁ³lberg. Emiatt a kÁ³lÁ³lÁ³nsÁ³g eltÁ³volodott a modern zenÁ³tQi. Azon is vitÁ³jni, hogy a XX. szÁ³zadban jelentkezQ Á³j fajta Á³lmÁ³nyanyagok, a vilÁ³g Á³jdonsÁ³gai mennyiben teszik szÁ³ksÁ³gszerqvÁ³ a zenei stÁ³lus modernizÁ³lÁ³dÁ³sÁ³t, megvÁ³ltozÁ³sÁ³t. Á³gy vÁ³lem, szÁ³ksÁ³gszerq bizonyos modernizÁ³lÁ³s, egyszerűen azÁ³rt, mert a feszÁ³ltsÁ³gek, amelyek a rÁ³gebbsi Á³vszÁ³zadok zenÁ³jÁ³ben mindig egyÁ³feloldÁ³dtak, a XX. szÁ³zadban egyÁ³laltÁ³jn nem biztos, hogy feloldÁ³dhatnak, mivel a vilÁ³g ilyennÁ³ vÁ³ltozott. Nem biztos, hogy a problÁ³mÁ³inkra megoldÁ³sokat talÁ³lunk, egyre jobban fÁ³lÁ³nk a jÁ³lvQ bizonytalansÁ³gÁ³tÁ³l. Nem tudjuk, mi lesz. Ilyen Á³s ehhez hasonlÁ³ Á³orzÁ³sek vezethetik a mai mqvÁ³szeket, hogy a kor bizonytalansÁ³gÁ³t Á³s megoldhatatlansÁ³gÁ³ valamikÁ³ppen kifejezzÁ³k. Á³gy jÁ³ltek lÁ³tre tÁ³bb avantgÁ³rd hullÁ³jmban is a modernizmus kÁ³lÁ³lÁ³nbÁ³lQ eszkÁ³zei. A zenÁ³ben a tÁ³zes-hÁ³szas Á³vek avantgÁ³rd hullÁ³jma volt az egyik, beleÁ³rtve a bÁ³csi iskolÁ³t, de akÁ³r BartÁ³kot Á³s Sztravinszkijt is. A mÁ³sodik avantgÁ³rd hullÁ³j az Á³ltvenes-hatvanas Á³vek nyugati zenÁ³jÁ³ben jelentkezett. Olyan alapvetQ fontossÁ³gÁ³ mesterekkel, mint Boulez, Stockhausen, Nono Á³s Ligeti. A hetvenes Á³vek kÁ³lÁ³pÁ³tQi mÁ³gis elind egy vÁ³ltozÁ³s, valamifÁ³le ellenreakciÁ³ja az avantgÁ³rdnak. Egyes szerzQkben olyan kÁ³vÁ³nsÁ³g jelentkezett, hogy ismÁ³t visszaforduljanak a hagyomÁ³ny bizonyos elemeihez. De nem olcsÁ³n, hanem magas mqvÁ³szi szÁ³nvonalon. Á³j tÁ³pusÁ³ mqvek jelentek meg, amelyek a tonalitÁ³st visszahoztÁ³k, de egÁ³szen mÁ³skÁ³ppen. Ezek kÁ³lÁ³lÁ³l pÁ³ldÁ³l a lengyel Hen Mikolaj GÁ³recki mqveit nagyon szeretem, Á³s nagy igazsÁ³got Á³rzek mÁ³lgÁ³lÁ³tÁ³¼k. Az Á³szt szÁ³rmazÁ³sÁ³, alapvetQen misztikus-vallÁ³sos alakatÁ³ Arvo PÁ³rt zenÁ³je is roppant kÁ³lÁ³l Á³ll hozzÁ³m. Neki is jelentQs dolgokat sikerÁ³lt kimondania azÁ³lta, hogy a muzsikÁ³jÁ³ban speciÁ³lis mÁ³don szintetizÁ³lt XX. szÁ³zadi Á³s kÁ³lÁ³pÁ³kori elemeket. Ide tartozik a lengyel avantgÁ³rd korÁ³jban sok megbotrÁ³nkozÁ³st okozÁ³ mestere, Krzysztof Penderecki is, aki a hetvenes Á³vek kÁ³lÁ³pÁ³n stÁ³lust vÁ³ltott, Á³s visszatÁ³rt egyfajta mahleri vagy richard straussi Á³rtelemben vett neoromantikÁ³hoz. Ezzel a fordulattal nem feltÁ³tlenÁ³l szimpatizÁ³lok, s a Penderecki-jelensÁ³g vesztt elQttem a hitelÁ³bQi. Ma azt a korszakot Á³lÁ³¼k, amikor az Á³ltvenes-hatvanas Á³vek avantgÁ³rdja fokozatosan lecseng, Á³s a hetvenes Á³vek Á³ta egyre erQsÁ³dnek a visszatekintQ, tonalitÁ³s felÁ³ mutató Á³lÁ³rekvÁ³sek. RemÁ³nykedem benne, hogy ez nem a kÁ³lÁ³lÁ³nsÁ³g kegyeinek olcsÁ³ keresÁ³se, hanem valÁ³di, Á³j fajta mqvÁ³szi Á³rtÁ³kek megnyilvÁ³nulÁ³sa. Á³n is ide szeretnÁ³k tartozni azzal, hogy a mai mÁ³diÁ³jn szeretnÁ³m vegyÁ³-teni a modernizmus Á³s a hagyomÁ³ny bizonyos elemeit. HollÁ³si Zsolt